

Nr 96.

Av herr Larsson i Stockholm, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 28, med förslag till förordning angående omsättnings- och utskänkningskatt å rusdrycker, m. m.

Beskattning av rusdrycker kan ske, dels av rent statsfinansiella skäl, dels av nykterhetspolitiska, dels också genom en kombination av båda. När omsättningsskatten på rusdrycker infördes i vårt land var motivet statens ökade behov av inkomster, några nykterhetsskäl anfördes icke. Däremot fruktade man att den nya beskattningen kunde komma att orsaka en ökad hembränning och smuggling. Kontrollstyrelsen avrådde därför från ett uttagande av en högre skatt än 25 % av partihandelspriset. De höjningar av rusdrycksbeskattningen som därefter gång efter annan följt har alltid motiverats av ett ökat behov av penningmedel för statsverket.

I det nu framlagda förslaget till förordning angående omsättningsskatt å rusdrycker anför departementschefen emellertid även nykterhetsskäl. Anledning föreligger därför, att riksdagen vid behandlingen av förslaget diskuterar dess värde även ur nykterhetssynpunkt.

I propositionen förutsattes att en ökning av skatteinkomsterna på sprit och tobaksvaror på tillsammans 96 milj. kronor blir nödvändig för att budgeten skall kunna balanseras. Tidigare har från regeringskretsar framhållits att den huvudsakliga anledningen till att denna balans ej kunde åstadkommas utan skattehöjning skulle vara, att den förra året beslutade lagen om allmän sjukförsäkring medför en utgiftsökning för statskassan under senare hälften av kommande budgetår. Ehuru den synpunkten ej anlägges i propositionen, är det tydligt att en ökning av statens utgifter på mellan 80 och 90 milj. kronor måste menligt inverka på en redan tidigare ansträngd budget. Något som även framgår av det förhållandet att den väntade inkomstökningen genom ifrågavarande skattehöjning kommer att ungefärligen motsvara den nämnda utgiftsökningen.

Utän att här diskutera budgetförslaget i dess helhet eller eventuella nedskärningar av någon eller några utgiftsposter, måste jag dock framhålla det betänkliga i att på en viss konsumtionsvara överföra kostnaderna för en hela samhället gagnande reform. Det kan för den övervägande delen av folket inte framstå annat än som en påtaglig orättvisa. Det låter sig visserligen sägas att sprit och tobak är umbärliga varor, men den karaktär av frivillighet som beskattningen härigenom får kan icke få bli normgivande för

medborgarnas skyldighet att påtaga sig kostnader för allmän välfärd. Även om man utgår ifrån att den föreslagna skattehöjningen rimligen icke avser att finansiera någon viss del av budgeten, framstår den, åtminstone vad beträffar rusdryckerna, som obefogad, då dessa redan nu är mycket högt beskattade. Knappast *någon* annan vara skulle av finansiella skäl kunna beskattas så högt.

Ehuru, enligt min mening, en varubeskattning inte är lämpligaste sättet att anskaffa en summa som endast utgör $\frac{1}{90}$ av det sammanlagda inkomstbehovet, kan det dock ifrågasättas om inte även den indirekta beskattningen kunde få en rättvisare fördelning. En höjd beskattning av lotteri- och totalisatorverksamhet vore måhända tänkbar. Andra möjligheter står också till buds. Ur finansiell synpunkt anser jag därför den föreslagna skattehöjningen ej nödvändig.

Att bekämpa alkoholmissbruk genom höga spritpriser har i de länder den metoden prövats främst och huvudsakligast lett till att den legala spritkonsumtionen nedskurits. Missbruket har föga påverkats av åtgärden. Relationen mellan bruk och missbruk är inte fast, vilket också framhålls av statistiska centralbyrån, som därjämte redovisar en minskning av fylleriförseelserna under andra och tredje kvartalen 1953 med omkring 10 % under det att utminutereringen av spritdrycker steg med 5 %. Året närmast efter en större prishöjning visar heller inte någon nedgång i antalet fylleriförseelser, trots att konsumtionen vanligtvis minskar.

Det överväldigande antalet alkoholförbrukare är emellertid skötsamma medborgare, som använder rusdrycker under ansvar för sig själva och samhället. Det är inte ett statsintresse att tillbakatränga det legala bruket till förmån för en illegal hantering, utvecklingen i Norge av lönnbräning och lönnkrögeri verkar avskräckande. En nedgång i alkoholbruket är givetvis eftersträvansvärd, men härvid skall icke användas medel som kan orsaka verkningar av ödesdigra slag.

I propositionen framhålls nödvändigheten av att realpriset på spritdrycker fasthålls vid 1951 års nivå. Bortsett från det förhållandet att den prishöjning som därvid kunde komma i fråga icke skulle belöpa sig till föreslagna 3 kronor per liter utan troligen skulle komma att stanna vid hälften, är det svårt att inse bärigheten i resonemanget. Vill man av nykterhetsskäl knyta realpriset samman med en viss tidpunkt, bör i så fall denna representera ett gott nykterhetsläge. Detta kan ej sägas vara förhållandet 1951.

Vad slutligen beträffar den inbördes avvägningen av beskattningen mellan olika slag av spritdrycker som huvudsakligast uppgjorts i enlighet med det förslag, som utarbetats av överdirektören S. G. Almgren, bör denna lämpligen anstå och behandlas först i samband med det förslag till omläggning av hela vår rusdryckslagstiftning som senare kan väntas. Förslaget innefattar icke någon generell höjning av spritpriserna, men det kan dock ifrågasättas om inte den prisskillnad som uppstår mellan t. ex. absolut

rent brännvin och eau de vie kommer att uppmuntra en övergång till sämre dryckesseder.

Under åberopande av vad här anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 28 med förslag till förordning angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, m. m.

Stockholm den 22 januari 1954.

Martin Larsson.
